

потребителей услуг. В статье рассмотрены проблемы, с которыми сталкивается индустрия туризма в контексте экологической безопасности и проанализированы перспективы развития экономики «зеленого» туризма.

Ключевые слова: туризм, зеленая экономика, эко туризм, устойчивое развитие, экосистема, местные общины.

Abstract.

Bondar N.O., Todrina I.V. Green economy in the tourism industry: challenges and prospects for development in the context of influencing the economic condition of local communities.

The tourism industry is one of the important sectors of the economy, determined by the high dynamics of development and the attraction of new markets. Green economy is a system of economic activities that lead to an increase in human well-being, without exposing future generations to significant environmental risks. Tourism in the context of a «green» economy means tourism activities that fully take into account the current and future economic, social and environmental impact, as well as meeting the needs of service users. The article deals with the problems faced by the tourism industry in the context of environmental security and analyzes the prospects for the development of a green tourism economy.

Key words: *tourism, green economy, eco-tourism, sustainable development, ecosystem, local communities.*

УДК 338.43

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АПК

**КРУТЬКО М.А., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

**РИЖИК І.О., К.Е.Н.,
ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА Ю. БУГАЯ»**

**ПАНТУС О.С., АСПИРАНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сьогоднішній день актуального значення набувають загальносвітові тенденції розвитку новітніх технологій, які стимулюють прогрес інноваційної

діяльності який в сою чергу вимагають притоку інвестиційних ресурсів та налагодження системи безперебійного фінансування. Заради високої мети – отримання інноваційного продукту, який потенційно може полегшити суспільне існування, знизити витрати, які виникають в процесі господарської діяльності, забезпечити доступність таких інновацій, гарантувати безпеку, стимулювати науково-технічний прогрес в ХХІ столітті, виведення його на новий рівень своєї еволюції, який може гарантувати економічну та продовольчу надійність і стабільність. Важливість та особливе значення інноваційних розробок для господарських процесів в рамках забезпечення нормальної, безперервної діяльності агропромислового комплексу підтверджується тим, що основні витрати, які виникають в результаті такої діяльності складаються з витрат на техніку, паливо, добрива, оплату праці та інше. Якщо інноваційні розробки здатні забезпечити більш високу продуктивність технопарку та підвищення загального рівня продуктивності по господарству за рахунок ефективнішого використання ресурсів підприємства то значення їх беззаперечне. Пошук раціональних шляхів налагодження інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку на сільськогосподарських підприємства має супроводжуватися постійним моніторингом теоретико-методологічного забезпечення такого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Встановлення та розмежування основних аспектів, які трактують і регулюють розвиток інновацій через призму інвестиційного забезпечення знайшли своє відображення в працях відомих вчених-економістів: Андрійчук В.В., Балян А.В., Борисова В.А., Вініченко І.І., Гесць В.М., Герасимчук С.В., Гуткевич С.О., Дем'яненко М.Я., Єрмаков О.Ю., Збарський В.К., Калашнікова Т.В., Катан А.І., Кісіль М.І., Коденська М.Ю., Кожем'якіна М.Ю., Левандівський О.Т., Лупенко Ю.О., Малік М.Й та ін. Отримані результати теоретичного та методологічного опрацювання, які запропоновані в публікаціях підтверджують важливість та перспективність подібних досліджень. Особливого значення набуває трактування сутності інновацій та інвестицій, які можуть концентруватися і бути корисними для налагодження економічного механізму розвитку та стабілізації сільськогосподарського виробництва в Україні. В процесі дослідження інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку в контексті сільськогосподарських підприємств варто враховувати основні чинники, які забезпечуються систему наукових положень, думок та

тверджень, що забезпечують систему інноваційно-інвестиційного розвитку найважливіші з яких:

- теоретико-методологічні основи інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку та діяльності сільськогосподарських підприємств;

- понятійно-категоріальний апарат інвестицій та інновацій як економічних категорій їх роль в процесі господарювання;

- державне регулювання та ринкова саморегуляція інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід;

- генезис наукових концепцій та методичних підходів до економічної оцінки та теоретико-методологічної оцінки інноваційно-інвестиційної забезпечення розвитку підприємств агробізнесу.

Формування цілей статті. Метою проведення дослідження являється прагнення до пошуку ключових елементів теоретико-методологічного забезпечення розвитку інновацій та притоку інвестицій в економіку АПК країни. Встановлення основних аспектів, які трактують сутність інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств. Досягнення поставленої мети можливе лише за умов планомірного виконання актуальних завдань до яких можна віднести розробку понятійно-категоріального апарату економічної сутності інноваційно-інвестиційного розвитку, узагальнення загальних положень формування системи економічних зв'язків такого розвитку. Методологічною основою проведення досліджень виступають основоположні засади та принципи, які формують теоретичний та методологічний базис інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальні тенденції соціально-економічного становища України спонукають до пошуку раціональних і дієвих шляхів поліпшення умов виробничо-господарської діяльності. Особливого значення набуває налагодження системи розвитку економічних взаємовідносин в частині матеріального та ресурсного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств. В аграрному секторі, нашої країни, таким системним проявом виступає інноваційно-інвестиційне забезпечення та налагодження дієвого механізму його взаємодії. По своїй природі такий механізм здатен спонукати стабілізацію та економічну й продовольчу безпеку країни. Реалізація стабілізаційних процесів можлива за рахунок повнопотужного використання наявних потенціалів

сільськогосподарських підприємств і залучення новітніх та інноваційних інструментів реалізації соціально-ефективної господарської діяльності.

Науковець Панич С.П. зазначає в своїх працях, що глобалізація економічного середовища, що має місце на сьогоднішній день і яка характеризується постійним рівнем конкуренції, вимагає пошуку нових, більш ефективних методів господарювання, а також розробки та впровадження різноманітних інновацій, які зможуть забезпечити виживання підприємства в умовах конкурентної боротьби. Господарюючі суб'єкти формуючи свою стратегічну поведінку на основі інноваційного підходу, мають більшу вірогідність зберегти й підвищити свою конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. Тому з метою ефективного функціонування підприємств необхідно якісно розвивати інноваційний потенціал [1, с. 615]. Простежується взаємозалежність одного від іншого – інновацій від потенціалу, яка підкріплює значення позитивної оцінки господарюючого суб'єкта та залучення інвестицій в його діяльність.

На думку Готри В.В., Ігнатко М.І. посилення процесів глобалізації, інтеграції та загострення проблем економічної та продовольчої забезпеченості населення світу потребують подальшого розвитку вітчизняного агропромислового комплексу та його інтеграції до світової продовольчої системи. І сьогодні вимагає не тільки закріплення отриманих результатів, а й забезпечення якісного стрибка у розвитку агропромислового комплексу. Україна, на відміну від розвинених країн (США, Канади, країн ЄС), лише на третину використовує потужний природно-ресурсний потенціал. Про це свідчить відставання від розвинутих країн за показниками ефективності вітчизняних сільськогосподарських виробників [2, с. 17]. Такі погляди вкотре підтверджують значущість повноцінного та раціонального використання ресурсного потенціалу з урахуванням та дотриманням екологічних, економічних, соціальних, правових та інших норм в середині країни.

Євроінтеграція України зумовлює необхідність формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку сільського господарства. Така модель повинна бути спрямована на здійснення інноваційного прориву і виходу сільського господарства на європейські соціально-економічні параметри розвитку, в ній має бути визначено механізм реалізації, повинна бути розроблена концепція переходу аграрної економіки до інноваційної моделі розвитку, створена система підготовки спеціалістів для основних галузей високотехнологічного

виробництва, визначені джерела фінансування заходів щодо створення та функціонування інноваційної системи галузі [3, с. 105].

Безп'ята І.В. пропонує таке трактування сутності інвестицій в якому йдеться мова про те, що термін «інвестиції» походить від латинського слова «*inveso*», що означає вкладення коштів. У той же час поняття інвестицій є надзвичайно широким, може охоплювати різні сфери, розподілятися по напрямкам, а його зміст має свої особливості в різних розділах економічної науки та галузях практичної діяльності. Останнє пояснюється значним спектром сутнісних рис цієї складної економічної категорії [4, с. 8].

Більш детальне трактування сутності інвестицій дають Білоткач О.В. та Павлова Г.Є., яка розкривають економічний зміст інвестицій через довготривале вкладення коштів, майнових та інтелектуальних цінностей у підприємницьку та інші види діяльності з метою отримання прибутку, досягнення соціального та екологічного ефекту [5, с. 30].

Для вітчизняних агропромислових підприємств саме інновації й інноваційний розвиток є тією рушійною силою, що спроможна забезпечити подолання кризових явищ останніх років і забезпечити конкурентоздатність галузі в майбутньому. Природно, цим процесом необхідно цілеспрямовано й ефективно управляти, не покладаючись на дію тільки ринкових регуляторів. Зростання ролі окремих суб'єктів господарської діяльності, необхідність їх цілеспрямованої взаємодії один з одним і зовнішнім середовищем у рамках, окреслених методами державного регулювання, ставить проблему формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком. Він повинен орієнтувати маркетингову, а через неї інноваційну, інвестиційну і виробничо-збутову діяльність господарюючих суб'єктів на виявлення і всебічне використання існуючих і перспективних ринкових можливостей, підтримуючи певний баланс зовнішніх і внутрішніх резервів розвитку, з метою досягнення успіху в конкуренції, максимізації поточних і перспективних доходів [6, с. 159].

Перехід до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки неможливий без залучення інвестицій. Відповідно до законодавства інвестиції спрямовані на відтворення основних засобів і приріст матеріально-виробничих запасів, здійснюються у формі капіталовкладень. Інвестування – цілісний процес капіталовкладень, протягом якого відбувається послідовна зміна різних форм вартості та реалізується динамічний зв'язок між взаємозалежними елементами

інвестиційної діяльності: ресурси – витрати – дохід. Інновації – це впровадження нових форм організації праці та управління, а також використання результатів інтелектуальної праці, технологічних розробок, спрямованих на удосконалення соціально-економічної діяльності [7, с. 39].

Інноваційний розвиток підприємства передбачає тісну взаємодію та взаємозв'язку всіх стратегічних цілей підприємства: виробничих, торгових, інвестиційних, маркетингових, кадрових. Успішне здійснення інноваційної діяльності можливе лише у разі створення оптимальної організаційної структури, яка здатна забезпечити інноваційний розвиток і комплексний підхід до поставлених завдань [8, с. 89].

Орган управління інноваційним розвитком підприємства визначає сукупність об'єктів управління. Об'єкти управління на стадії планування і практичної реалізації процесу інноватизації формуються на основі проведеного попереднього комплексного аналізу всіх сфер і рівнів діяльності підприємства. Ці об'єкти конкретизуються і можуть бути представлені видом діяльності, сферою і рівнем господарювання, певною технологією або її частиною, робочим місцем, конкретним видом техніки і навіть виробничою або господарською операцією тощо. Інновації пронизують всі аспекти і сфери діяльності підприємства. Першочерговим завданням господарства в цьому аспекті – виявити найбільш важливі об'єкти (під існуючі фінансові можливості розвитку підприємства), задіяти їх в інноваційному процесі і тим самим вирішити важливі поточні і довгострокові завдання підприємства по адаптації, управлінню витратами, економічній безпеці, капіталізації і ефективності [9, с. 95].

Застосування інструментів регулювання інвестиційної діяльності у агропромисловому комплексі має відбуватися на селективній основі, враховувати, що одні і ті ж інструменти можуть справляти різноспрямований вплив на економічні рішення об'єктів регулювання. Застосування заходів державної підтримки інвестицій у агропромисловому комплексі повинно відбуватися на основі глибокого опрацювання можливих наслідків такої підтримки, у тому числі за основними видами продукції рослинництва і тваринництва [10, с. 12].

Інноваційні процеси в агропромисловому виробництві мають свою специфіку. Вони відрізняються різноманіттям регіональних, галузевих, функціональних, технологічних і організаційних особливостей. Аграрна інновація (агроінновація) – це інновації, що реалізуються в аграрному секторі економіки з метою підвищення

ефективності його діяльності та забезпечення стабільного розширеного відтворення агропромислового виробництва, реалізації в господарську практику результатів досліджень і розробок у вигляді нових сортів рослин, порід і видів тварин і птиці, нових технологій в рослинництві, тваринництві і переробній промисловості, нових добрив і засобів захисту рослин і тварин, нових методів профілактики і лікування тварин і птиці, нових або покращених продуктів харчування, матеріалів, нових форм організації і управління різними сферами економіки, нових підходів до соціальних послуг, що дозволяють підвищити ефективність виробництва [11, с. 50].

Найважливішими завданнями при формуванні інноваційної стратегії сільськогосподарського підприємства повинні стати: розробка теоретико-методологічної концепції врахування інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств; розрахунок та забезпечення інноваційно-інвестиційних кошторисів розвитку сільськогосподарських підприємств та методології оцінки ефективності та результативності в сучасних умовах господарювання з метою стабілізації галузі та нароцнення конкурентних переваг підприємств АПК.

Висновки. Отже, значущість проведених досліджень і отриманих результатів підкріплює той факт, що узагальнені положення проведеної роботи можуть бути використані при розробці, виборі чи опрацюванні інноваційно-інвестиційних механізмів забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств в частині забезпечення конкретизації таких механізмів з урахуванням особливостей та специфіки галузі і генерація методики запровадження їх з оцінкою можливої результативності.

Література.

1. **Панч С.П.** Економіка та інноваційно-інвестиційний розвиток сільського господарства. 2017. С. 613-627. URL : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/10606/1/613-627.pdf> (дата звернення: 18.11.2019).

2. **Готра В.В., Ігнатко М.І.** Теоретичні основи управління інноваційним розвитком агропромислового виробництва України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка.* 2017. № 1. С. 16-21.

3. **Павленко І.І.** Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства в Україні. *Теоретичні та прикладні питання економіки.* 2015. № 1(30). С. 104-113.

4. **Без'яга І.В.** Інвестиційне забезпечення аграрного сектора економіки: монографія. Миколаїв : МНАУ, 2016. 337 с.

5. **Білоткач О.В., Павлова Г.Є.** Теоретико-методичні основи інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. № 15 (1). С. 29-32.

6. **Бойков В.О.** Інноваційно-інвестиційний розвиток сільськогосподарських підприємств. *Бізнес-навігатор*. 2013. № 2 (31). С. 159-165.

7. **Михайлов М.Г.** Теоретичні засади інноваційно-інвестиційного підходу до розвитку матеріально-технічної бази підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 23. С. 38-42.

8. **Гончаренко М.А.** Формування напрямів інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 1 (63). С. 84-90.

9. **Турило А.А.** Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2015. Вип. 14/1. С. 93-96.

10. **Ігнатенко О.С.** Інвестиційне забезпечення розвитку агропромислового комплексу: теоретико-методичний аспект. *Економічний вісник університету. Економіка та управління*. 2017. № 35/1. С. 7-14.

11. **Полегенька М.А.** Особливості інноваційної діяльності в агропромислових підприємствах України. *Агрорітм*. 2017. № 6. С. 49-54.

References.

1. **Panych S.P.** (2017). *Ekonomika ta innovatsiyno-investytsiynyy rozvytok sil's'koho hospodarstva* [Economy and innovation-investment development of agriculture]. *dspace.onu.edu.ua:8080*. pp. 613–627. Retrieved from: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/10606/1/613-627.pdf> [in Ukrainian].

2. **Hotra V.V., & Ihnatko M.I.** (2017). *Teoretychni osnovy upravlinnya innovatsiynym rozvytkom ahropromyslovoho vyrobnytstva Ukrainy* [Theoretical bases of management of innovative development of agro-industrial production of Ukraine]. *Naukovyy visnyk Mukachivskoho derzhavnogo universytetu. Ser.: Ekonomika – Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series: Economics*, No. 1, pp. 16-21 [in Ukrainian].

3. **Pavlenko I.I.** (2015). *Innovatsiyno-investytsiyne zabezpechennya rozvytku sil's'koho hospodarstva v Ukraini* [Innovation and investment support for the development of agriculture in Ukraine]. *Teoretychni ta prykladni pytannya ekonomiky – Theoretical and applied issues of economics*, No. 1(30), pp. 104-113 [in Ukrainian].

4. **Bezpyata I.V.** (2016). *Investytsiyne zabezpechennya ahrarnoho sektora ekonomiky* [Investment support for the agricultural sector of the economy]. Mykolayiv : MNAU, p. 337 [in Ukrainian].

5. **Bilotkach O.V., & Pavlova H.Ye.** (2017). Teoretyko-metodychni osnovy investytsiynoho zabezpechennya rozvytku sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv [Theoretical and methodological foundations of investment support for the development of agricultural enterprises]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'nobo universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, No. 15 (1), pp. 29-32 [in Ukrainian].

6. **Boykov V.O.** (2013). Innovatsiyno-investytsiynyy rozvytok sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv [Innovation and investment development of agricultural enterprises]. *Biznes-navihator – Business navigator*, No. 2 (31), pp. 159-165 [in Ukrainian].

7. **Mykhaylov M.H.** (2016). Teoretychni zasady innovatsiyno-investytsiynoho pidkhodu do rozvytku material'no-tekhnichnoyi bazy pidpryyemstv [Theoretical principles of the innovation-investment approach to the development of the material and technical base of enterprises]. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience*, No. 23, pp. 38-42 [in Ukrainian].

8. **Honcharenko M.L.** (2019). Formuvannya napryamiv innovatsiyno-investytsiynoho rozvytku pidpryyemstv [Formation of directions of innovative-investment development of the enterprises]. *Naukovyy poblyad: ekonomika ta upravlinnya – Scientific perspective: economics and management*, No. 1 (63), pp. 84-90 [in Ukrainian].

9. **Turylo A.A.** (2015). Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm upravlinnya innovatsiynym rozvytkom pidpryyemstva [Organizational and economic mechanism for managing innovative development of the enterprise]. *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnobo universytetu. Seriya Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series Economic Sciences*, Issue. 14/1, pp. 93-96 [in Ukrainian].

10. **Ihnatenko O.S.** (2017). Investytsiyne zabezpechennya rozvytku ahropromysloвого kompleksu: teoretyko-metodychnyy aspekt [Investment support for the development of the agro-industrial complex: theoretical and methodological aspect]. *Ekonomichnyy visnyk universytetu. Ekonomika ta upravlinnya – University Economic Bulletin. Economics and Management*, No. 35/1, pp. 7-14 [in Ukrainian].

11. **Polehen'ka M.A.** (2017). Osoblyvosti innovatsiynoyi diyal'nosti v ahropromyslovykh pidpryyemstvakh Ukrayiny [Peculiarities of innovation activity in agro-industrial enterprises of Ukraine]. *Abrosvit – Agro-world*, No. 6, pp. 49-54 [in Ukrainian].

Анотація.

Крутько М.А., Рижик І.О., Пантус О.С. Теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку підприємств АПК.

Стаття направлена на висвітлення основних положень та значення розвитку інноваційно-інвестиційного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств та стимулювання їх потенціалів для нарощення продовольчої та економічної безпеки країни в

умовах євроінтеграційних та глобалізаційних зрушень. Методологічною основою проведених досліджень виступили основоположні засади та принципи, які формують теоретичний та методологічний базис інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств. Проведено ідентифікацію та розмежування основних принципів, чинників, аспектів, які впливають на формування політики трактувань економічної сутності та соціального значення інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: принципи, інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційне забезпечення, сільське господарство, розвиток.

Аннотація.

Крутько М.А., Рьжик І.А., Пантус О.С. Теоретические аспекты инновационно-инвестиционного обеспечения развития предприятия АПК.

Стаття направлена на освещение основных положений и значения развития инновационно-инвестиционного обеспечения деятельности сельскохозяйственных предприятий и стимулирования их потенциалов для наращивания продовольственной и экономической безопасности страны в условиях евроинтеграционных и глобализационных сдвигов. Методологической основой проведенных исследований выступили основообразующие принципы, которые формируют теоретический и методологический базис инновационно-инвестиционного обеспечения развития сельскохозяйственных предприятий. Проведена идентификация и разграничение основных принципов, факторов, аспектов, которые влияют на формирование политики трактовки экономической сущности и социального значения инновационно-инвестиционного обеспечения развития сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: принципы, инновации, инвестиции, инновационно-инвестиционное обеспечение, сельское хозяйство, развитие.

Abstract.

Krutko M., Ryzhik I., Pantus O. Theoretical aspects of innovation-investment provision of AIC enterprise development.

The article is aimed at highlighting the main provisions and the importance of the development of innovation and investment support for the activities of agricultural enterprises and stimulating their potential for increasing the food and economic security of the country in the context of European integration and globalization shifts. The methodological basis of the conducted research was the founding principles and principles that form the theoretical and methodological basis of innovation and investment support for the development of agricultural enterprises. Identification and delineation of the basic principles, factors, aspects that influence the formation of the policy of treating the economic essence and the social importance of innovation and investment support for the development of agricultural enterprises are conducted.

Key words: principles, innovations, investments, innovation and investment support, agriculture, development.